

29 czerwca

- III Zjazd Kongresu Oświaty Polonijnej.

4 lipca

- Posiedzenie Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego – Kraków.

5-7 lipca

- XXVIII Zjazd Dziekanów Wydziałów Chemicznych – Skawina.

8-10 lipca

- XXI Szkoła Fundacji Rektorów Polskich dla Rektorów i Prorektorów w kadencji 2016-2020, organizowana przez Fundację Rektorów Polskich w Pabianicach. Tematem obrad była m.in. dyskusja nad projektem Ustawy 2.0.

9-14 lipca

- Udział w misji gospodarczej Województwa Małopolskiego do Senegalu pod przewodnictwem Marszałka Województwa Jacka Krupy.

10 lipca

- Posiedzenie Komisji Nagród Miasta Krakowa.

16 lipca

- Otwarcie 4th International Conference on Biomedical Polymers & Polymeric Materials – AGH.

17 lipca

- Wizyta w Urzędzie Miasta Tarnowa – spotkanie z Prezydentem Miasta Romanem Ciepiałą.
- Spotkanie Komitetu Organizacyjnego IV Światowego Zjazdu Inżynierów Polskich – AGH.

18 lipca

- Spotkanie z Konsulem Rosji w Krakowie dotyczące współpracy AGH z rosyjskimi uczelniami.

19 lipca

- Wizyta w Urzędzie Miasta Skawina – spotkanie z Wiceprezydentem Tomaszem

Ożogiem dotyczące współpracy AGH z Miastem i Gminą Skawina.

- Spotkanie z dyrektorem NCBiR prof. Maciejem Chorowskim, dotyczące polityki naukowej i projektowej – AGH.

23 lipca

- Posiedzenie Rady Nadzorczej Krakowskiego Parku Technologicznego.

23 sierpnia

- Wizyta w MNiSW – spotkanie z przedstawicielami koreańskiej firmy KIMTECH.

27 sierpnia

- Wizyta w Zakładach Ceramiki Paradyż – spotkanie z władzami firmy dotyczące współpracy AGH – Paradyż.

28-31 sierpnia

- XII Niemiecko-Polskie Kolokwium – Dessau.

Tablice – pamięć wiecznie żywa – część LX

Profesor Zbigniew Tokarski

Hieronim Sieński
Biblioteka Główna AGH

Zbigniew Michał Tokarski urodził się 14 czerwca 1906 roku w Żydaczowie koło Strzyna na Ukrainie, w rodzinie inteligentnej. Tam też ukończył szkołę powszechną, następnie w 1916 roku rozpoczął naukę w VI Gimnazjum Klasycznym we Lwowie. W czasie wojny polsko-ukraińskiej 1918-1919, jako trzynastolatek, zaciągnął się do Miejskiej Straży Obywatelskiej pełniąc funkcję kuriera. W 1919 roku powrócił do obowiązków szkolnych, jednakże nie na długo. W 1920 roku w trakcie wojny polsko-bolszewickiej wstąpił do Ochotniczej Legii Obywatelskiej i pełnił funkcje wartownicze ochrony mostów i innych obiektów. Od 1921 roku kontynuował naukę gimnazjalną, tym razem w Brodach, którą ukończył pomyślnie zdając maturą w 1924 roku. Studia wyższe rozpoczął w 1924 roku na Wydziale Chemicznym Politechniki Lwowskiej. Pracę zawodową rozpoczął w 1929 roku jako asystent

W tym roku mija 60 lat od podjęcia przez profesora Zbigniewa Tokarskiego – wybitnego specjalisty w dziedzinie ceramiki – pracy w AGH.

w Katedrze Mineralogii i Petrografii Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Należy dodać, że katedrą kierowaną przez jego stryja prof. Juliana Tokarskiego, z którym wielokrotnie współpracował, również w AGH. Dla grupy studentów prowadził wykłady i ćwiczenia oraz sprawował opiekę nad ich pracami dyplomowymi. Tam też został przyjęty do zespołu prowadzącego badania złóż fosforów naddniestrzańskich w okolicy miejscowości Niezwiska w rejonie horodeńskim, pod nadzorem Komitetu Ekspertów Fosforów Niezwiskich, a później rud manganowych w Górach Czywczynskich – Karpaty Wschodnie. Stopień inżyniera chemika uzyskał w 1934 roku na Wydziale Chemii

fot. arch. BC AGH

Profesor Zbigniew Tokarski

Politechniki Lwowskiej. W tym samym roku zaangażowany został, jako asystent, w Ceramicznej Stacji Doświadczalnej Politechniki Lwowskiej, kierowanej przez prof. Mariana Kamieńskiego. Uczestniczył w zespołowych pracach geologicznych przy rozpoznawaniu i zagospodarowywaniu złóż surowców mineralnych w okolicach: Krzemieńca – Począjowa – Złoczewa (iły ogniotrwałe, bentonity, węgiel brunatny), Berestowca (bazalty), Korca (kaoliny), Piasatynia – Kołomyi – Kosowa – Kut (gliny: garncarskie, ceglarskie i klinkierowe), Niezwick (fosforyty), Skolego (piaskowce), Starachowic – Ostrowca Świętokrzyskiego – Krzeszowic (iły ceramiczne i ogniotrwałe). Jednakże głównym nurtem jego prac w tym okresie było badanie iłów ceramicznych Rostocza Lwowsko-Tomaszowskiego. Ponadto prowadził konsultacje i instruktaże dla przemysłu i rzemiosła, badania odbiorcze wyrobów ogniotrwałych, a nawet prace projektowe dla cegielni. Z tego okresu pochodzą jego pierwsze publikacje ogłoszone w 1937 roku w numerze 11 „Przeglądu Ceramicznego” dotyczące iłów ogniotrwałych zalegających w okolicach Glińska koło Żółtkwi, na Rostoczcu Lwowsko-Tomaszowskim. Z każdej ze swoich prac składał odpowiednie sprawozdania wraz z wnioskami – propozycjami przyszłościowych modyfikacji danego obiektu. W Ceramicznej Stacji Doświadczalnej pracował do czerwca 1941 roku, to jest do wkroczenia Niemców do Lwowa. Brat też czynny udział w zorganizowaniu i przeprowadzeniu w 1937 roku Ogólnopolskiego Zjazdu Inżynierów Chemików w Warszawie. Wygłosił wówczas referat o surowcach mineralnych Rostocza Lwowsko-Tomaszowskiego. W latach okupacji niemieckiej zajmował się początkowo handlem, a później w latach 1942–1943 był referentem w Izbie Handlowo-Przemysłowej – Hauptgruppe Gewerbliche Wirtschaft. W maju 1944 roku przeprowadził się ze Lwowa do Ćmielowa i podjął pracę na stanowisku kierownika technicznego Fabryki Porcelany Stołowej „Ćmielów”, a po jej upaństwowieniu został dyrektorem technicznym. We wrześniu 1946 roku zrezygnował z pracy w Ćmielowie i przeniósł się do Gliwic. Pracując w latach 1946–1949 jako kierownik Wydziału Ceramicznego w Hutniczym Instytucie Badawczym w Gliwicach, pobrał osobiście próbki kilkuset odmian surowców ilastych (kaolinów, iłów ogniotrwałych, tępków karbońskich), krzemionkowych (piasków kwarcowych, piasków kwarcytowych, ziemi krzemionkowej), zasadowych (magnezytów, dolomitów) z obszarów całego kraju i po przeprowadzeniu odpowiednich badań laboratoryjnych opracował ich charakterystyki chemiczne i fizyczne. Wyniki tych badań opublikowała w: „Biuletynie Przemysłu Materiałów Ogniotrwałych”, „Pracach Głównego Instytutu Metalurgii”, „Przeglądzie Technicznym”, „Inwesty-

cjach i Budownictwie” oraz w czechosłowackich „Hutniczych Listach” i radzieckich „Ognieuporach”. Prace te posłużyły do ustalenia odpowiednich receptur sporządzania mas wyrobowych materiałów ogniotrwałych, porcelany, fajansu, kamionki i szkła.

W styczniu 1949 roku minister Przemysłu i Handlu Hilary Minc powołał go na stanowisko dyrektora technicznego Zjednoczonych Zakładów Materiałów Ogniotrwałych z siedzibą w Gliwicach. Na stanowisku tym kierował działami: techniki, produkcji, kontroli technicznej i inwestycji. Działalnością swoją przyczynił się do bardzo dużego rozwoju przemysłu materiałów ogniotrwałych. Pismem z dnia 13 stycznia 1950 roku Minister Przemysłu Ciężkiego powołał go na stanowisko dyrektora technicznego nowo utworzonego Centralnego Zarządu Przemysłu Materiałów Ogniotrwałych, co zaowocowało modernizacją i rozbudową kilkudziesięciu czynnych wówczas wytwórni materiałów ogniotrwałych, a także sporządzeniem i realizacją projektów inwestycji nowych wytwórni. Wynikało to z faktu, iż materiały te są niezbędne w urządzeniach przeznaczonych do pracy w wysokiej temperaturze lub w obecności ognia. Wiązało się to z budową huty żelaza w Nowej Hucie, rozbudową hut w Częstochowie, Ostrowcu Świętokrzyskim, Dąbrowie Górniczej i Zawierciu. Tokarski, jak zwykle, szczególnie dbał o należyty dobór kadr i odpowiednią organizację pracy, co zaowocowało szybkim zwielokrotnieniem produkcji materiałów wysokiej jakości dla wielu gałęzi przemysłu i na eksport. Efekty tej działalności nie dały długo na siebie czekać. W 1953 roku został powołany na stanowisko Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Hutnictwa (później przekształconego w Ministerstwo Przemysłu Ciężkiego), gdzie powierzono mu także obowiązki modernizowania przemysłu metali nieżelaznych. W styczniu 1959 roku objął stanowisko wiceprezesa w Centralnym Urzędzie Geologicznym – CUG, które sprawował do przejścia na emeryturę 31 marca 1971 roku. Poświęcił dużo uwagi organizacji i modernizacji wykonawstwa głębokich wierceń geologicznych oraz badań geofizycznych, przyczyniając się do zwiększenia efektywności i ekonomiki prac, co znacznie umożliwiło rozpoznanie budowy geologicznej kraju, surowców mineralnych, zwłaszcza gazu ziemnego i rud metali.

Drugim nurtem jego niezwykle aktywnego życia była działalność naukowo-dydaktyczna. Zapoczątkował ją jeszcze w okresie międzywojennym w Politechnice Lwowskiej. Po wojnie, w latach 1948–1958 pracował na Wydziale Chemicznym Politechniki Wrocławskiej. Jako zastępca profesora kierował Katedrą Ceramiki, którą wcześniej zorganizował. W 1954 roku uzyskał tam tytuł docenta. Dodatkowo w latach 1954–1955 prowadził

wykłady z technologii ceramicznej w Politechnice Gliwickiej.

W 1958 roku został zaproszony na Wydział Ceramiczny Akademii Górniczo-Hutniczej. Objął kierownictwo Katedry Technologii Ceramiki Czerwonej i Kamionki. Tematykę badawczą katedry wiązał głównie z aktualnymi potrzebami przemysłu. Uchwałą Rady Państwa PRL z 12 września 1962 roku otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1971 roku został profesorem zwyczajnym. Głównymi kierunkami jego zainteresowań naukowych i zawodowych były: ocena krajowych zasobów i jakości surowców mineralnych oraz możliwości zastępowania nimi dotychczas importowanych. W zakresie prac technologicznych współpracował z: przemysłem ceramiki budowlanej, przemysłem materiałów ogniotrwałych, przemysłami kruszyw i kamienia budowlanego. Z kierowania Katedrą Technologii Ceramiki Czerwonej i Kamionki zrezygnował po przejściu na emeryturę w CUG w 1971 roku. Jednakże jeszcze do 1973 roku regularnie dojeżdżał na zajęcia dydaktyczne, później już rzadziej, by brać udział w różnych pracach naukowych katedry. Dorobek naukowy profesora to ponad 100 publikacji, w tym 8 książek, przeważnie z dziedzin surowców mineralnych, technologii ich uzdatniania oraz wytwarzania odpowiednich materiałów. Do szczególnie ważnych i szeroko wykorzystywanych należą podręczniki: „Podstawowe wiadomości z ceramiki”, „Ceramiczne surowce ogniotrwałe”, „Materiały ogniotrwałe”. Był też autorem około 50 recenzji prac doktorskich i 16 opinii rozpraw habilitacyjnych i kilku patentów, licznych ekspertyz i opinii. Ponadto pozostawił około 60 nieopublikowanych referatów, przygotowanych na różne konferencje i zjazdy. W czasie swojej pracy dydaktycznej wypromował około 300 inżynierów i magistrów inżynierów i 15 doktorów. Pod jego kierunkiem prace doktorskie napisali, między innymi prof. Marian Kałwa i docenci Bolesław Stefan i Stefan Wolfke. Spośród jego wychowanków, kilkunastu zostało samodzielnymi pracownikami nauki, a wielu uzyskało wysokie stanowiska w przemyśle i administracji państwowej. Cieszył się opinią wspaniałego nauczyciela i wychowawcy. Za „ojcowski stosunek do studentów” był przez nich bardzo lubiany i obdarzony sympatycznym przydomkiem „ojczulek”. Wielokrotnie przebywał w instytucjach naukowych Wielkiej Brytanii, Czechosłowacji, Węgier, Mongolii, ZSRR i NRD, prezentując polski dorobek naukowy oraz zapoznając się z metodami tam stosowanymi. W uznaniu zasług za dobrą współpracę z ZSRR i Czechosłowacją był wyróżniany medalami. Był członkiem wielu rad naukowych – w niektórych przewodniczącym, między innymi Instytutu Materiałów Ogniotrwałych, Instytutu Geologicznego, Międzyresortowego Instytutu Materiałów Budowlanych i Ogniotrwa-

fol. H. Sierński

łych, Instytutu Przemysłu Szkła i Ceramiki, Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Techniki Geologicznej i Centralnego Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Przemysłu Kamienia Budowlanego.

Poza pracą naukową i zawodową Profesor brał aktywny udział w działalności społecznej. Jeszcze w okresie międzywojennym (1935-1939) należał do Związku Inżynierów Chemików. Czynn timer uczestniczył w zjazdach organizowanych przez ten związek. Po wojnie był członkiem Prezydium Związku Zawodowego Hutników. Działał też w organach Stowarzyszeń Inżynierów i Techników Hutnictwa – SITHutn., Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa – SITGórn., Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Materiałów Budowlanych – SITPMB, Radzie Głównej NOT, był też członkiem Komitetu Kuratorskiego dla Spraw Wyższych Uczelni. Za pracę w tym Komitecie otrzymał podziękowanie i uznanie wyrażone

Tablica pamiątkowa w pawilonie A-3 – jednej z siedzib Wydziału Inżynierii Materiałowej i Ceramiki

Legitymacja służbowa

fol. Arch. BG AGH

uchwałą Senatu AGH. Był członkiem założycielem i czynnym działaczem reaktywowanego po wojnie Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego. Towarzystwo to uhonorowało go odznaką Zasłużonego dla Kultury. Był też członkiem Polskiego Związku Łowieckiego. Za osiągnięcia naukowe, zawodowe i społeczne odznaczony został wieloma odznaczeniami państwowymi, resortowymi i stowarzyszeniowymi, między innymi: Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Orderem Sztandaru Pracy I i II klasy, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem 10-lecia Polski Ludowej, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotą Odznaką Zasłużony dla Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, Srebrnym Medalem Czechosłowackiego Towarzystwa ds. Kontaktów Międzynarodowych, Złotymi Odznakami Honorowymi – NOT, SITPMB, SITHut., SITGór. oraz nagrodami resortowymi. Dwukrotnie otrzymał nagrody państwowe za opracowanie i wprowadzenie do

przemysłu nowych technologii zagospodarowania polskich surowców mineralnych. Profesor Zbigniew Tokarski zmarł 18 lutego 1992 roku w Warszawie i tam też został pochowany na cmentarzu w Wilanowie. Profesor Tokarski cieszył się wielkim szacunkiem i serdecznością wśród pracowników za nieustanną troskę o podnoszenie ich kwalifikacji naukowych i zawodowych, a także za wielką, serdeczną i skuteczną pomoc w rozwiązywaniu trudnych często życiowych spraw, regulowaniu stosunków pracodawca – pracownik. Nie wahał się występować w ich obronie jako ekspert wobec niesłusznych oskarżeń. Był przełożonym, który nie tylko troszczył się o należyte wykonywanie zadań służbowych, ale dbał także o ich warunki życiowe, co zawsze miało praktyczne znaczenie. Ludziom ufał i wierzył, cenil ich pracę, zawsze okazywał pogodę i żartobliwość, ale nigdy nie żartował z pracy lub przy wydawaniu opinii o sprawach i ludziach. W uznaniu zasług i dokonań prof. Zbigniewa Tokarskiego uhonorowano umieszczając w 1999 roku w pawilonie A-3 – jednej z siedzib Wydziału Inżynierii Materiałowej i Ceramiki – tablicą pamiątkową z następującym napisem:

PROFESOR
ZBIGNIEW TOKARSKI
1906–1992
KIEROWNIK KATEDRY
CERAMIKI BUDOWLANEJ
WYCHOWAWCA WIELU
POKOLEŃ CERAMIKÓW
JEGO PAMIĘCI – WYCHOWANKOWIE
24 VI 1999

Źródła:

Biuletyn Rektora [AGH] 1993, nr 7, s. 11–12

Kostecki J.: Zbigniew Michał Tokarski : 1906–1993 r. Przegląd Geologiczny 1993, nr 7, s. 538–540, [foto]

Kto jest kim w ceramice : 50 lecie Wydziału Inżynierii Materiałowej i Ceramiki [AGH] : 1949–1999. Kraków 1999, s. 46–48

Profesor Zbigniew Michał Tokarski nie żyje. Cement Wapno Gips 1993, nr 3, s. 103

Wielka Księga 85-lecia Akademii Górniczo-Hutniczej. [Oprac.] zespół aut. K. Pikoń (red. naczelny), A. Sokołowska (dyrektor projektu), K. Pikoń. Gliwice 2004, s. 373, [foto]

Z dziejów Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie w latach 1919–1967. Oprac. J. Sulima-Samujłto oraz zespół aut. Kraków 1970, s. 627 (Wydawnictwa Jubileuszowe 1919–1969)

Zmarł Prof. Zbigniew Tokarski. Ceramika Budowlana 1993, nr 2, s. 28, [foto]

prof. dr hab. inż. Jan Adamczyk

In memoriam

30 maja 2018 roku z ogromnym żalem i smutkiem pożegnaliśmy dr. hab. inż. Piotra Krzyworzekę, prof. AGH, wieloletniego pracownika Katedry Mechaniki i Wibroakustyki Akademii Górniczo-Hutniczej.

Kilka lat temu kiedy Piotr Krzyworzekę przechodził na emeryturę poproszono mnie o wygłoszenie paru słów na temat jego osoby i przebiegu jego kariery naukowej. Będąc typowym umysłem ścisłym przygotowałem sobie szkielec prezentacji, który zgrabnie podzieliłem na tematy: droga

naukowa, praca zawodowa, rodzina, podróże, zainteresowania.

Jednak pomimo tego, że Piotra znałem już od wielu, wielu lat, brakowało mi konkretnych danych dotyczących dat, poszczególnych osiągnięć zawodowych, sukcesów naukowych itp. Poprosiłem go więc o spotkanie w celu uzupełnienia tych luk.

I niczego w tym temacie się od niego nie dowiedziałem.

Spotkanie to uświadomiło mi jednak sprawę dla wielu oczywistą, że trudno jest przedstawić człowieka za pomocą schematu, a w przypadku